KONEYRITTÄJÄT

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

14.10.2024
LAUSUNTO

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta - HE 115/2024 vp

Viite: Valiokunnan lausuntopyyntö 3.10.2024

Koneyrittäjät ry, jäljempänä Koneyrittäjät, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta seuraavaa

Yleistä

Metsäpolitiikan tulisi olla ennustettavaa ja johdonmukaista. Nyt esitetyissä lakimuutoksissa on useita ongelmallisia elementtejä sekä ennustettavuuden että johdonmukaisuuden näkökulmasta.

Metsätalouden uutta kannustejärjestelmää valmisteltiin vuosia ja laajassa yhteisymmärryksessä päädyttiin nyt voimassa olevaan lakiin. Sen oltua nyt puoli vuotta voimassa todetaan, että tarvittavien säästöjen aikaansaamiseksi on tarpeen tarkastella kannustejärjestelmän yksittäisten tukien tarpeellisuutta ja myönnettävien tukien tukitasoja. Politiikan ennustettavuuden kannalta lakiesitys on huono. Tukien tarpeellisuuden arviointi näin pian tukijärjestelmän voimaantulosta on ennakoimattomuuden lisäämistä metsäpolitiikassa. Koneyrittäjät eivät näe mitään sellaista muutosta toimintaympäristössä, minkä vuoksi kannustejärjestelmän määrärahoja ei olisi edelleen tarkoituksenmukaista kohdistaa kannustimena uuden metsätien tekemiseen, jota nyt esitetään poistettavaksi.

Uusien metsäteiden tukemisen lopettamista perustellaan vähentyvällä rahoituksella. Hallituksen esityksessä todetaan, että vuonna 2025 ei välttämättä saavuteta tavoiteltuja säästöjä, joka on hyvinkin todennäköistä. Esityksessä todetaan lisäksi, että uusien metsäteiden rakentaminen on ollut vähäistä ja muutaman sadantuhannen euron säästöjä on odotettavissa ehkäpä vuonna 2026 tai 2027. Lisäksi esitetään, että metsäteiden kunnostuksen yhteydessä tehtäviä uusia tieosuuksia ei jatkossa tuettaisi. Näiden määrä on ollut perusteluiden mukaan kokonaista yksi kilometriä vuodessa. Voidaankin todeta, että uusia metsäteitä koskevan lain muuttaminen ei juuri tuo säästöjä. Säästöjä olisi tarkoituksenmukaista etsiä kohteista, joissa niitä olisi oikeasti saatavissa ja jättää lakimuutosten esitetyn kaltainen merkityksetön viilaaminen sikseen.

Esitys metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Koneyrittäjät katsoo, että lähtökohta etsiä kustannussäästöjä tarkkaan harkituista kohteista on ymmärrettävä eikä Koneyrittäjät kannata tasaisesti kaikkiin tukiin kohdistuvia säästöesityksiä eli ns. juustohöyläsäästöjä. Koneyrittäjien näkemys on, että **taimikon varhaishoidon**

Sitratie 7, 00420 Helsinki
puh. 040 900 9410
etunimi.sukunimi@koneyrittajat.fi
www.koneyrittajat.fi

kannusteet ovat äärimmäisen tärkeä säilyttää, kuten myös **riittävät kannusteet metsätieverkon kunnossapitoon ja kehittämiseen**. Tämän tavoitteen saavuttamiseen riittää asetuksen muuttaminen. Koneyrittäjät toteaakin, että **lakiesitys metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ei ole tarpeellinen** eikä erityisen hyvin perusteltu. Koneyrittäjät kannustaa jatkovalmistelussa etsimään tarvittavia säästöjä nykyisen lain pohjalta annetun alemman asteisen sääntelyn kautta.

Taimikon varhaishoidolla luodaan hyvät kasvuedellytykset laadukkaalle puulle. Hoidettu taimikko kasvaa myös hyväksi ympäristöksi työskennellä metsäkoneilla. Puun hyvä laatu ja tehostunut toiminta molemmat ovat teollisuuden kilpailukyvyn, koneurakoinnin kannattavuuden sekä maanomistajan tulonmuodostuksenkin kannalta hyviä asioita. Taimikon varhaishoidosta syntyy kuitenkin maanomistajalle kustannuksia, mutta tulot syntyvät todennäköisesti vasta seuraavalle omistajasukupolvelle. Siksi tuki on tarpeen varhaishoidon kiihdyttämiseksi.

Koneyrittäjät korostaa, että **toimiva metsätieverkosto on edellytys kilpailukykyiselle teollisuuspuun ja energiapuun hankintaketjulle sekä metsänhoitotöiden tekemiselle**. Tieverkosto on edellytys kannattavan metsätalouden harjoittamiselle. Se palvelee niin metsänomistajia kuin metsäalan toimijoita sekä viranomaisia. Metsätieverkosto on myös metsien virkistyskäyttäjien hyötykäytössä. Lisäksi metsätieverkosto on ollut merkittävässä asemassa laajojen metsäpalojen torjunnassa ja ennaltaehkäisyssä. Ilmastonmuutoksen edetessä metsäpalojen riskit kasvavat entisestään. Kaikki tämä on tuotu lakiesityksen perusteluissa hyvin esille. On selvää, että metsätieverkoston kehittämisen painopiste on nyt ja tulevaisuudessa nykyisen metsätieverkoston ylläpidossa. Mutta kuten esitysluonnoksessa todetaan, uusia metsäteitä tarvitaan edelleen jokaisessa maakunnassa.

Tuen maksatuksen siirto ja tarvittaessa hylkääminen on epäoikeudenmukaista

Koneyrittäjät eivät kannata ehdotettua säännöstä siirtää hakemuksia käsiteltäväksi seuraavana vuonna ja tarvittaessa hylkäämään hakemukset, jos määräraha ei riitä. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa yhtenä vuonna ei ole riittävästi määrärahaa, mutta parin vuoden päästä rahaa on lain ja asetusten muuttumatta. On epätasa-arvoista maanomistajia kohtaan, jos tuen saaminen on lain muuttumatta metsänhoitotoimien ajoituksesta kiinni. Tukea pitäisi tukiehdot täyttäviin kohteisiin myöntää. Ja jos rahaa halutaan säästää, niin silloin on syytä muuttaa tuen ehtoja, jotka kaikilla olisi tiedossa ennen tuen alaisiin töihin ryhtymistä.

Lain perusteluissa todetaan: ”Tämän mahdollisuuden (hylkäämisen) soveltamista ei pidetä kovinkaan todennäköisenä, koska useimmissa tapauksissa seuraavan vuoden määrärahat todennäköisesti riittäisivät edelliseltä vuodelta siirtyvien hakemusten maksamiseen.” Tästä vääjäämättä herää kysymys, miksi tällaista sitten säädetään.

Määrärahan puute on oikeastaan kehno peruste hakemusten käsittelyn siirtämiselle tai kokonaan hylkäämiselle. Tosiasia lienee, että etenkin nuoren metsän hoito ja pienpuun keruu työlajeina tuottavat valtion kassaan erilaisina panoksista (palkat, polttoaine, koneet) kerättävinä veroina enemmän kuin tuen määrä on. Tuen dynaamiset vaikutukset olisi hyvä tunnistaa lakiesityksessä. Nyt näin ei ole, vaan tosiasiassa esityksellä leikataan talouden kasvumahdollisuuksia.

Koneyrittäjät katsoo, että akuutin rahapulan kohdatessa tukitasojen alentaminen asetusmuutoksen kautta olisi nopeampi ja tarkoituksenmukaisempi keino reagoida tilanteeseen. Ilmoitukset tuen siirtämisestä ja silloin jopa hylkäämisestä aiheuttaisi merkittäviä häiriöitä metsäpalvelumarkkinaan, joka ei edistäisi valtion menojen ennustettavuutta tai metsäalan palveluyritysten toimintaympäristöä. On myös muistettava, että taimikonhoidon ja nuorten metsien hoidosta syntyy tuloja valtion kassaan oletettavasti enemmän kuin tuen taso on ja jo ennen kuin tuki on myönnetty ja maksettu. Ei ole järkevää sotkea toimivaa ”konetta”.

KONEYRITTÄJÄT

Valtioneuvoston asetusluonnos metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta toteutuessaan ohjaa energiapuun hankintaa yhä enemmän harvennushakkuisiin

Koneyrittäjät toteaa, että **tarvittavien säästöjen aikaansaantiin riittäisi valtionneuvoston asetuksen muuttaminen ja lakimuutos voitaisiin hylätä.** Säästöjen aikaansaamiseksi valmistelussa tulisi keskittyä vain tiettyjen työlajien tukiehtoihin ja tasoihin.

Koneyrittäjät katsoo, että keskeisin esitetty valtion rahoja säästävä muutos on taimikon ja nuoren metsän hoidon tukiehtojen muuttaminen sekä pienpuun keruusta maksettavan lisän laskeminen. **Nyt käsillä oleva esitys johtaa käytännössä tuetun pienpuun korjuun loppumiseen tai merkittävään vähenemiseen.** Energiapuuta kuitenkin tarvitaan, joten sen hankinta tältä osin siirtynee puustoltaan hieman järeämpiin kohteisiin eli samoihin kohteisiin, joista korjataan myös metsäteollisuuden tarvitsemaa puuta. Tästä on jo nyt merkkejä. Ministeriöissä lienee huomattu se tosiasia, että siirtymä nuoren metsän hoitohakkuista vähentää tukieurojen tarvetta, mutta valtion kassaan kerääntyy harvennusmetsistä kertyvien puunmyyntitulojen ja -työtulojen verot edelleen. Ja koska energiapuun hankinta suuntautuu samoille markkinoille kuin metsäteollisuuden puunhankinta, puun hinta nousee. Sieltäkin kertyy lisää veroeuroja. Haitat kohdistuvat siis pääosin metsäteollisuuteen. Myös kansalaisten kukkaro kevenee kohonneina lämmityskustannuksina.

Metsäteiden perusparannukseen esitetty tuenlasku olisi toteutuessaan todella valitettava. Kuten asetusmuistiossa todetaan, yksityistieverkon investointitarpeen määräksi arvioidaan noin 1,3 mrd. euroa. Investointitarve metsäteitä koskien on myös valtava. Koneyrittäjät korostaa, että vaikka valtion taloustilanne on haastava, infrastruktuurin kunnosta tulee pystyä huolehtia. Se on osa kilpailukyvyn ylläpitoa, mikä on erityisen tärkeää haettaessa Suomeen taloudellista kasvua.

Lopuksi todettakoon, että lausuntokierroksella esitetty laajahko ja perusteltu kritiikki ministeriön esitysluonnoksesta ei näytä käytännössä vaikuttaneen juuri mitenkään hallituksen esitykseen..

Helsingissä 14.10.2024

Koneyrittäjät ry

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000:n energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi noin yli 5000 työntekijää.